

КРИЗЬ НАДІЮ Й БІЛЬ ВКІВ...

СТУДІНКАМ – ІСТОРИЧНОМУ ЦЕНТРОВІ СЕЛА КАРПИЛІВКИ – ВИПОВНИЛОСЯ ПОНАД 300 РОКІВ

Яке б наукове джерело не взяти, від 17-18 ст. в різних формах згадується це поселення. То як «Деревня Студенка», то як містечко Студін (Студинь). Пізніше – хутори Студинки. У народних переказах усталилося сполонізоване Студюнки – результат окупації Волині Польщею.

Знаходяться південніше Карпилівки, межуючи з урочищами Мокра долина, Кривуля, Лоза, За Криницею, Цегельня. А ще – із землями Панського (до 1939-го останні належали магнатові Радзивиллові: Керуючий – поміщик Болжевич. Помічники: Лізеровський, Новицький, Самковський).

Незрозуміло чому, але вже в наш час урочище Панське переназвали «масивом», про що інформує таблиця обабіч шляху Рівне-Луцьк (навпроти рибгоспу). Творцям «неологізму» нагаду, що такого іменника в українській мові не було й немає. Є прикметник «масивний», який означає «громідкий», «великий». А «масив» нав'язали нам русифікатори, убіфкуючи власне українську лексику до московської. І навіть «протягнули» такі «новотвори» в деякі словники...

Але це так – до слова. Ми ж повертаємося в історичний контекст. Минувшиша про Студинки розповідає, що працює мешкалі тут ще за кам'яної доби (знайдено фрагменти знаряддя праці, побуту, прикрас тощо). Кінець 16-го

Учні напівазаконної української школи Студінок і драмгуртка за санітарної Польщі (1927 рік) під орудою національно-культурного діяча округи й народного учителя Устина Настюка (на світлині - в центрі).

Фото з архіву Володимира Ницеля

незрозуміло чому, але вже в наш час урочище Панське переназвали «масивом», про що інформує таблиця обабіч шляху Рівне-Луцьк (навпроти рибгоспу). Творцям «неологізму» нагаду, що такого іменника в українській мові не було й немає. Є прикметник «масивний», який означає «громідкий», «великий». А «масив» нав'язали нам русифікатори, убіфкуючи власне українську лексику до московської. І навіть «протягнули» такі «новотвори» в деякі словники...

Лукерії Сидорчук вгадуються сліди давнього студенецького кладовища, де є ще кілька хрестів, але могили недоглянуті, в ганебно-захланному стані. Врештешки, люди взагалі забули сюди дорогу. Але великий гуманіст і педагог Дістервег нагадував за-

навіть призналися сільськими солтисами (старостами). Студенчани суттєво збільшили свій внесок у розвиток церкви Святої Великомучениці Параскеви (П'ятниці) у сусідньому Поньбелі, до якої, як і Карпилівка й Михайлівка, були епархіально приналежні.

ліжники, килимки першої, виготовлені з льону чи конопель, і досі, вповнений, є в багатьох родинях. А діапазон музикальних здібностей другого просто вражає. У свій час був саксофоністом військового оркестру в польському війсь-

● Пам'ять

Студін

У народі побуту думка, що на пагорбах, прилетілих до вул. Т.Г. Шевченка (Студинки) с. Карпилівки, було місто.

Було тут місто: Студін чи Студинь, Чував од старших про далекі роки... Іще не все пожерла хижка тільн, Чи зайд колись спустошливі наскоки... Посаду бачу гомінкі ряди, Гора дитинцем вищиться пихато, Вниз ото хоч виглянься – води Й вінкі дівочих на купальське свято. Туди ж, до кручі – глибочинь криниць, А поміж ними – биндами рядина, І постаті хупавих молодичь, Ставних і гожих, як червене днина. В лотоках греблі піниться ріка, Мірошник не надивиться на мливу, Яке руном у лантухи стіка, Ні – музикою, тихо і цютливо. А там ось – шелестить гончарний круг, Ляга таріль, як сонях, на долоні. А там... і перетворююсь у слух – Мелодія бринить на оболоні. Даруйте за надмірний піетет. - «Дидія?» - То закид із мізерних... У кожного поета – свій сюжет І тайна вибирувати зерна.

Старожили села Семен Мельничук, Данило Дячук, Володимир Ницель, Варвара й Нічипір Кульчицька, Устин Настюк, Софія Кульчинська та інші пов'язували спогляди з навалю на поселення татарської орди. До речі, у зв'язку з цим, називали й інші містечка й села, які плондрували тоді вороги на Волині: Острого, Мехирині, Корнин, Басів Кут, Хотинь й недорудіювані раніше Переспоничи.

Ловився, рибко велика й маленька... Кілька десятиліть тому холодноводний струмок Студенець (за деякими періоджерелами – Вербичка) щедро обдаровував усіх рибалок добрим уловом. І малечу – також. Світлина з архіву Олександра Дячука

І все ж Студін-Студинки відоміються. В одному з поселеньних актів за 1704 рік Студенка (так там значиться) нагадувала фортенне містечко з осяком володаря або поселця у східній частині урочища Панського. Поруч були: гончарня, водняний млин. У Мокрій долині й зараз вгадується земляний вал від колишньої греблі, сліди шляху тощо. Енергією живили два струмки: Вербичка та Безодня. Споруду звала громада й віддала в оренду двом рі-

вас. Безам'ятні народ, нація – прощай... Із початком Першої світової війни, на рубежі 19-20 століть, події політичного й воєнного протистояння держав не оминули й студенчан. Мобілізували до російського війська Мефодія Костока, Федора Сидорчука, Данила Дячука, Василя Вашая. Трохи більше ніж через два десятиріччя, але вже до польського зобов'язує іти Олександра Сидорчука, Івана Дячука, Сергія, Миколу, Дмитра і Статія Сидорчуків – Студинки за відомою Ризькою угодою опиняються під окупаційним впливом Польщі, як і вся Волинь.

І все ж, заради об'єктивності, не всі заходи судинської держави були антисоціальними, антиукраїнськими. І Студинки й інші західноукраїнські села економічно зміцнюють після так званої «комсації» земель, коли практично кожне селянське господарство одержало право на «відруб» - хутір, де все було поряд – грунт, садиба, сіножатя, а в деякого – й ліс. Працювати на землі стає легше й вигідніше, ніж до цього на розриваних наділах: держава укладала з хуторянами угоди на вирощування деяких культур і гарантовану їх закупівлю за твердими цінами. За півтора року біля Студінок мелюють луги, впорядковують джерела й струмки, громадські пасовища, призупиняють появу балок і ярів.

Звичайно, значно упевненіше почували себе на «східних кресах» аграрії з глибини Польщі – колоністи, які забезпечувалися й кращими угіддями, й реманентом, й пільговими кредитами, оподаткуванням тощо. Однак і хуторяни стали жити заможніше, а деякі

пашенді можуть похвалитися вас. Безам'ятні народ, нація – прощай... Із початком Першої світової війни, на рубежі 19-20 століть, події політичного й воєнного протистояння держав не оминули й студенчан. Мобілізували до російського війська Мефодія Костока, Федора Сидорчука, Данила Дячука, Василя Вашая. Трохи більше ніж через два десятиріччя, але вже до польського зобов'язує іти Олександра Сидорчука, Івана Дячука, Сергія, Миколу, Дмитра і Статія Сидорчуків – Студинки за відомою Ризькою угодою опиняються під окупаційним впливом Польщі, як і вся Волинь.

Із початком Другої світової війни й активізацією збройної боротьби в краї 52 юнаків і дівчат Карпилівки влилися в лави УПА й збройного підпілля. Більше половини із них або загинули в боротьбі за волю України, або ж були репресовані. Студенецькі родини Сидорчуків, Дячуків, Настюків, Климчуків, Мельничуків послали в поєдинок військово також своїх доньок і синів. Практично кожний хуторянин, формально не прийнявши присяги УПА, протидіяв окупантам. З 1950-го Студинки в числі йтих опинилися в колегоспних шорах: хутори були знищені... І розпадом «імперії зла» й проголошенням самостійності України – остання, як і Студинки (тепер вул. Т. Шевченка) змінилися. Увійшло в історію життя нове покоління. Йому й досліджувати новітню історію й розставляти на здобутому й утраченому свої акценти.

Унікальними творчими особистостями залиг'яталися студенчанам (і не тільки) народна кляя й кравчиня Софія Кульчинська та скрипаль-виртуоз Дмитро Сидорчук. Предмети побуту: рушники, ліжники, килимки першої, виготовлені з льону чи конопель, і досі, вповнений, є в багатьох родинях. А діапазон музикальних здібностей другого просто вражає. У свій час був саксофоністом військового оркестру в польському війсь-

Олександр КОСТЮК, поет, красавець с. Карпилівка